ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ
21 ΦΕΒ 1909
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΤΟΣ ΚΘ
ΑΡΙΘ. 6

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1909

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΗ
Καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῳ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ. 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
† . . . . . (Πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΒΕΝΙΑΜΙΝ
† Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέον ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον ἀρχιμ. Καλλ. Δελικάνη. Πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου καθὼς καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς « Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δήλωσις τοῖς συνδρομηταῖς —Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ— Τὰ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ—Ἡ πρώτη περὶ προνομίων ῥῆξις Ἐκκλησίας καὶ κράτους—Δικαστικαὶ ἀγγελίαι—Ἀνάγνωσμα τῆς κυριακῆς Ε'.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Διαρρυθμισθέντος ἀρτίως τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἐπὶ τὸ βέλτιον, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν τῷ μέλλοντι ἀταξίας περὶ τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀνελλιπῆ ἀποστολὴν τοῦ φύλλου, παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους συνδρομηταὶ ὅπως καταστήσωσιν ἡμῖν γνωστὴν πᾶσαν καθυστέρησιν ἢ μὴ παραλαβὴν αὐτοῦ, ὑποδεικνύοντες ἅμα, ὅσον ἔνεστιν ἀκριβέστερον, καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Προσεχῶς δὲ ἀποσταλήσονται ἅπασι τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν οἱ ἕνεκα ποικίλων λόγων καθυστερήσαντες πίνακες τῶν εὐρετηρίων καθὼς καὶ τὰ ἐξώφυλλα τῶν ἐτῶν ΚΣΤ', ΚΖ' καὶ ΚΗ'.

Ἐφιστῶμεν πρὸς τούτοις τὴν προσοχὴν τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ φύλλου καταχωριζομένης εἰδοποιήσεως, καθ' ἣν πᾶσα μὲν αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέον ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον ἀρχιμ. Καλλ. Δελικάνη, πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου, καθὼς καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐπίσης ἀγγέλλομεν ὅτι, ληξάσης τῆς ἐντολῆς ἁπάντων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις περιοδευόντων ἀνταποκριτῶν ἡμῶν, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δικαιοῦται ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ ἔλθῃ εἰς οἱανδήποτε δοσοληπτικὴν συνάφειαν διὰ λογαριασμὸν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» μετὰ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς· ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ καταστήσωμεν ἐγκαίρως γνωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ μέλλοντι περιοδευόντων ἀνταποκριτῶν ἡμῶν, εἴ γε διορισθήσονται τοιοῦτοι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Φωτίου ἐπανηγυρίσθη ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῷ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, συνωδὰ τῇ περυσινῇ συνοδικῇ ἀποφάσει.—Ἐν τῇ ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ κατὰ τὴν Χάλκην ἡ συνήθης ἀκολουθία καὶ ἡ πανήγυρις διεξήχθη τῇ παρασκευῇ—τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις

ΗΑΥΚΟΒΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΟΜΜΕΝΙΚΟΒΑ

τῶν σχολείων ἀγόντων ἀργίαν τῶν δὲ μαθητῶν καὶ τῶν διδασκάλων ἐκκλησιασθέντων κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν ναοῖς. Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Σμύρνης διέταξεν ἵνα ἀφ' ἑσπέρας οἱ διδάσκαλοι καὶ αἱ διδασκάλισσαι ἀναπτύξωσι καταλλήλως εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίας τὴν σημασίαν τῆς ἀγομένης ἱερᾶς πανηγύρεως.

Κανονικαὶ ψῆφοι.— Τῷ σαββάτῳ, 7 ἀρξαμένου, ἐγένοντο αἱ κανονικαὶ ψῆφοι πρὸς ἀνάδειξιν μητροπολίτου Πελαγονίας, ἀντὶ τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος ἀοιδίμου Ἰωακείμ. Ἐκ τῶν τεθέντων τριῶν ὑποψηφίων, τῶν πανιερ. μητροπολιτῶν Ἀγχιάλου κ. Βασιλείου, πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου καὶ τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Ἀμφιπόλεως κ. Εὐγενίου, προεκρίθη ὁ πρῶτος, ἐπὶ εἰκοσαετίαν ποιμάνας τοὺς ὀρθοδόξους Ἀγχιάλου καὶ μετὰ ζήλου διεξαγαγὼν τὸ ποιμαντικὸν ἔργον.

Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον.—Κληρικὸν μέλος τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, ἀντὶ τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ, ὠνομάσθη συνοδικῶς ὁ σεβ. μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἰωακείμ.

Ἐπισκέψεις ἐπίσημοι.— Τῇ παρασκευῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐν συνοδείᾳ τοῦ καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων, μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Ὑψ. τοῦ Μ. βεζύρου Χουσεὶν Χιλμῆ πασᾶ, πρώην ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, συγχαρεὶς αὐτῷ διὰ τὴν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦτο ἄνοδον.

Ἐθν. Ὀρφανοτροφεῖον.— Κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίαν τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ὠνόμασεν ἀντιπροσωπευτικὸν αὐτοῦ μέλος ἐν τῇ ἐφορίᾳ τοῦ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθν. Ὀρφανοτροφείου τὸν ἐκ τῶν ἐντίμων αὐτοῦ μελῶν κ. Ἰω. Κ. Χατζόπουλον, ἀντὶ τοῦ κ. Γιάγκου βέη Ἰωαννίδου, ἀντὶ δὲ τοῦ παραιτησαμένου τὰ καθήκοντα ἐφόρου ἐξελέξατο τὸν ἀξιότιμον κ. Ι. Χαριτωνίδην.

Μ. τοῦ Γένους Σχολή — Ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου διωρίσθη μέλος τῆς ἐφορίας τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ὁ καὶ ἄλλοτε μετὰ ζήλου ὡς ἔφορος ἐργασθεὶς ἐλλογ. κ. Κ. Σ. Κέπετζης, ἀντικαταστήσας τὸν κ. Φαίδωνα Χ. Ἐνωτιάδην, νῦν πρῶτον γραμματέα τῆς ἐν Ρώμῃ ὀθωμανικῆς πρεσβείας.

Κανονικὴ ἄδεια.— Λιτήσει τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Γάνου καὶ Χώρας κ. Κωνσταντίνου, ἐχορηγήθη αὐτῷ συνοδικῶς ἡ ἄδεια νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα.

Κήρυγμα.—Κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν κηρυξόντων τὸν θεῖον λόγον ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, κηρύξουσιν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τῇ Α' κυριακῇ ὁ ἱερολογ. τριτεύων κ. Εἰρηναῖος, τῇ Β' ὁ πανιερ. Μ. ἱεροκήρυξ κ. Γρηγόριος, τῇ Γ' ὁ πανοσ. Μ. ἀρχιμ. κ. Ἰω. Βασιλικὸς, τῇ Δ' ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Μυρέων κ. Ἀθανάσιος, τῇ Ε' ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἰωακεὶμ Μαρτινιανὸς καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ Μ. Παρασκευῇ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Βάρνης κ. Νεόφυτος.—Ἐκτὸς τῶν διδασκάλων καὶ προλυτῶν τῆς θεολογίας μεταξὺ τῶν κηρυξόντων ἐφέτος ἀριθμοῦνται καὶ δύο τῶν ἀρχαίων τελειοφοίτων τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς. οἱ αἰδεσιμολ. πρεσβύτεροι κκ. Ἀντ. Κοτζαμανάκης καὶ Ἰωβιανὸς Λαυρακᾶς.

Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.—Τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ, 6 ἀρξαμένου, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τοῖς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι τῷ μὲν μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας αὐτοπροσώπως, τῷ δὲ πανιερ. μητροπολίτῃ Φιλιππουπόλεως κ. Φωτίῳ (ἐν Χάλκῃ διαμένοντι) τηλεγραφικῶς—τῇ 7 τηλεγραφικῶς ἐπίσης συνεχάρη καὶ τῷ πανιερ μητροπολίτῃ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ κ. Παρθενίῳ. Χθὲς δὲ τηλεγραφικῶς ηὔξατο τὰ δέοντα τοῖς ἑορτάζουσι κ. κ. Χαραλάμπης Ραμφιάδῃ καὶ Χ. Δεβετζῇ, διὰ δὲ τοῦ ἱερολ. τριτεύοντος τοῖς κ. κ. Χ. Λόγῳ καὶ Χ Κιοσέογλου, ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτῶν ἑορτῇ.

Γάμοι. Κατὰ τὸν τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ τελεσθέντα ἐν Ξηροκρήνῃ γάμον τοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βόννης ἐλλογ. καθηγητοῦ κ Κωνστ Στ. Καραθεοδωρῆ μετὰ τῆς δεσποινίδος Ἄννης Ἀλ. Καραθεοδωρῆ παρῆν ὁ πανοσιολ. Μ. ἀρχιδιάκονος ἑρμηνεύων τὰς ὑπὲρ εὐδαιμονίας τῶν νεονύμφων πατριαρχικὰς εὐχάς.

ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΓΗ

Τῇ τετάρτῃ ἑσπέρας, μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ τακτικοῦ ἡμῶν φύλλου ἐξεδώκαμεν τὸ ἑξῆς ἔκτακτον παράρτημα :

Νεώτεραί τινες εἰδήσεις, ἐγγράφως ἐξ Ἱεροσολύμων ἀποσταλεῖσαι, τῇ 18 ἰανουαρίου, λεπτομερῶς ἀφηγοῦνται τὰ τηλεγραφικῶς ἤδη γνωσθέντα, περὶ τῶν μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἐκφράζουσι δ' ἅμα τὴν ἔκπληξιν καὶ τὴν ἀπορίαν πῶς οἱ κυβερνητικοὶ πάλληλοι οἱ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει καὶ τὰ προσκληθέντα στρατιωτικὰ τάγματα οὐδὲν ἔπραξαν πρὸς ἐκκένωσιν τῶν ὑπὸ σύρακος ὄχλου καταληφθέν των μοναστηρίων Βηθλεὲμ, Λύδδης, Ἰόππης καὶ Ρέμλης· ἁπλῶς δὲ μόνον περιωρίσθησαν νὰ παρακωλύσωσιν ἄλλον ὄχλον νὰ καταλάβῃ μοναστήριά τινα, ἃ ὑπέδειξεν ἡ Ἁγιοταφ. Ἀδελφότης.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἀναφέρουσι τὸν φόνον τοῦ Κορνηλίου, ἡγουμένου τῶν Πειμένων, τὸν φόνον ρωσσίδος τινος ἐν τῇ κατὰ τὴν Ὀρεινὴν ὁδῷ, τὸν φόνον ἰουδαίου τινος ἐν τῇ ὁδῷ τῇ διὰ τοῦ χωρίου Μάλχα διερχομένῃ, καὶ ἕτερον τοῦ μοναχοῦ Παρθενίου, ὃς εὑρέθη τῇ 13 ἰανουαρίου φονευμένος ἐντὸς τοῦ κελλίου αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ ρωσσικῷ προαυλίῳ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν.

Παράδοξον ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀγνοεῖ τὰ ἐκεῖ γενόμενα, καθὰ λέγει, ἐνῷ τοσαῦται μαρτυρίαι ὑπάρχουσι τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ ὑπὸ ταραξιῶν λαϊκῶν τερατουργηθέντων ἄχρι σήμερον. Παραδοξότερον δὲ ὅτι αἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχαὶ κρύπτουσιν ἀπὸ τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀνέχονται τὰς ἀσεβεῖς πράξεις τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐργαζομένων.

Συμβουλαὶ, νουθεσίαι, παραινέσεις εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν. Ἔκκλησις εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποβαίνουσι μάταιαι, καίτοι γίνονται πρὸς κληρικοὺς βεβαιοῦντας ὅτι πλήρεις εἰσὶν ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

Μετὰ τὴν συνοδικὴν τῆς χθὲς, τρίτης, (3 φεβρ.) συνεδρίαν, ἐνεκρίθη ν' ἀποσταλῇ τῷ μὲν μακαριωτάτῳ πρώην Ἱεροσολύμων τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα.

Ἀπάντησις τηλεγραφήματι 13ης. Ἀπὸ τῆς ὥρας τῆς κανονικῆς παύσεως αὐτῆς πᾶσα αὐτῆς πρᾶξις τυγχάνει βαρυτέρα ἐκείνων, ἃς ζητεῖ ἀποδεῖξαι συκοφαντικάς. Διὰ τοῦτο φιλαδέλφως προτρεπόμεθα Ὑμετέραν Μακαριότητα τελείως ἀποστῆναι τῶν πράξεων τούτων καὶ ὑποταγῆναι τῇ ἀποφάσει τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς καὶ παραιτηθῆναι τῶν ἀντικανονικῶν αὐτῆς ἀξιώσεων. (ὑπογρ.).

Τῇ δὲ ἱεροσολυμιτικῇ Συνόδῳ τοῦτο.

Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας ἔχουσαι ὑπ' ὄψιν τηλεγραφήματα Ὑμ. Πανιερότητος, Ι. Συνόδου, δηλοῦσιν ὅ,τι καὶ ἄλλοτε ἐδήλωσαν, ἤτοι ὅτι Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων δικαιοῦται καὶ δύναται προβῆναι ἕσχατα μέτρα, ἔχουσα πάντοτεὐπ' ὄψιν τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὅταν τὰ τῆς ἀποσοβήσεως κινδύνου καταστῶσιν ἀνίσχυρα.

Πατριάρχης Ἰωακείμ
Πατριάρχης **Φώτιος**

Τηλεγράφημα χθεσινὸν

πρὸς τοὺς πατριάρχας οἰκουμενικὸν καὶ Ἀλεξανδρείας (3 φεβρουαρίου 2 μ. μ.) ποιεῖται γνωστὸν ἡμῖν ὅτι ἡ διοίκησις ἠρνήθη νὰ δεχθῇ ταχρίριον καταγγέλλον τὰ λυπηρὰ γεγονότα τῆς κυριακῆς ἐπὶ προφάσει ὅτι φέρει ὑπογραφὴν τοποτηρητοῦ. Οὕτω δεικνύει ὅτι, οὔτε τῆς Ἀδελφότητος ἀκούουσα τὰς αἰτήσεις καὶ τὰς διαμαρτυρίας, οὔτε τοὺς ταραξίας τιμωροῦσα, ζητεῖ τὴν ἀποσύνθεσιν τῆς Ἀδελφότητος.

Χθὲς ἑσπέραν ἠγγέλθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὅτι τὸ χθεσινὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ προσκληθῶσιν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ πρώην πατριάρχης καὶ δύο μέλη τῆς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος.

Τηλεγραφικῶς ἐγνώσθησαν χθὲς ὅτι ἐπιτροπεία ἐκ μέρους τῆς ἁγιοταφ. ἀδελφότητος ἐκ τῶν ἀρχιμανδριτῶν κ. κ. Χρυσοστόμου καὶ Μελετίου ἀφικνεῖται προσεχῶς ἐνταῦθα καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἀραβόφωνοι ἐξακολουθοῦσι τὴν ἀσχήμονα καὶ ἀνευλαβῆ πολιτείαν αὐτῶν.

—Σήμερον ἀνηγγείλαμεν διὰ παρατρήματος ταῦτ.

Ἐξ Ἱεροσολύμων ἀπεστάλη σήμερον εἰς τὴν Α. Θ. Π. *τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὸν μακαριώτατον πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ἡ παρὰ πόδας εἴδησις, ἥτις θλῖψιν βαθεῖαν θέλει προξενήσει εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος, ἰδίᾳ δ' εἰς πάντας τοὺς ἁγιοταφίτας, στερουμένους χρισιμωτάτων μελῶν τῆς πράγματι, Θεοῦ κρίμασι, δοκιμαζομένης Ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Σιών.*

Ἅμα τῇ λήψει τοῦ λυπηροῦ τηλεγραφήματος, ἡ Α. Σεβ. Μ. ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κατελθὼν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγιοταφικοῦ Μετοχίου ἔψαλε τρισάγιον ὑπὲρ τοῦ πρὸς τὸν Κύριον μεταστάντος μακαρίου Τιβεριάδος Μελετίου.

Τὴν θλιβερὰν εἴδησιν ἀγγέλλει τὸ τηλεγράφημα τόδε :

Ἱερουσαλὴμ 10 φεβρουαρίου 8 μ. μ.

Συμφορὰ βαθυτάτη ἔπληξε δεινοπαθοῦσαν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν. Ὥρᾳ ἕκτῃ μετὰ μεσημβρίαν παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ Κυρίῳ τοποτηρητὴς καὶ πολύτιμος ἀδελφὸς ἀρχιεπίσκοπος Τιβεριάδος Μελέτιος ἀποπληξίᾳ. Ἱερὰ Σύνοδος συνελθοῦσα ἐξελέξατο γνώμῃ ὁμοθύμῳ τοποτηρητὴν μητροπολίτην Ναζαρὲτ Θεοφάνην. Κύριος σώζοι δοκιμαζομένην Ἐκκλησίαν Σιών. Ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη κβερνυητικῇ ἐπιτροπῇ καὶ Μεγάλῃ Βεζυρίᾳ. Ἀναμένομεν ὑμετέρας ἐνεργείας, ταχεῖαν κυβερνητικὴν ἀναγνώρισιν.

Τοποτηρητὴς NAZARET

Ὁ ζωῆς καὶ θανάτου χορηγὸς εἴθε νὰ κατατάξῃ μεταξὺ τῶν Αὐτῷ εὐαρεστησάντων τὴν ψυχὴν τοῦ ἀειμνήστου Μελετίου, ὅστις ἀπέθανε πρὶν ἴδῃ τὸ εὐκταῖον τελος τῶν ἀγώνων τῶν ὁμοζήλων αὐτῷ ἀδελφῶν ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου· Εὐχόμενοι ὑπὲρ τοῦ μεταστάντος, ἐλπίζομεν ὅτι ἡ σεβαστὴ κυβέρνησις θέλει διατάξει τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου τοποτηρητοῦ, πρὸς ἐμπέδωσιν γαληνιαίας πραγμάτων καταστάσεως ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐπικράτησιν τῆς πᾶσι ποθητῆς εἰρήνης,

Γεννάδιος πρώην Μεσημβρίας – Πλήρης ἡμερῶν ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Κουδουνᾷ ἐν Πριγκήπῳ ὁ μητροπολίτης πρώην Μεσημβρίας Γεννάδιος Ἐξ Ἁγίου τῆς Πελοποννήσου μετέβη εἰς τὸ ρωσσικὸν κοινόβιον (ἁγίου Παντελεήμονος) ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὁπόθεν ἀναχωρήσας ἦλθεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν Μ Λαύρας ἐν αὐτῇ καταταχθεὶς μοναχὸς καὶ σταλεὶς εἰς Κων]πολιν ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Δεκατετραετίαν ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος, ἐπαύθη τῷ 1878 καὶ ἔμενεν ἰδιωτεύων μέχρι μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1890, ὅτε ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Σταυροπόλεως, ὡς προϊστάμενος Σταυροδρομίου. Τῷ 1896 ἐψηφίσθη μητροπολίτης Μεσημβρίας, ἀλλ' εὐθὺς παρῃτήσατο τὴν ἐπαρχίαν. Τὸν μακαρίτην Γεννάδιον διέκρινε λεπτότης τρόπων καὶ πολιτεία ἀξιοπρεπής.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΡΗΞΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ὅταν ἀναγινώσκωμεν παλαιόν τι κείμενον ἱστορικοῦ τινὸς ἕλληνος ἢ χρονογράφου, ἢ πρᾶξιν πατριαρχικὴν, καλὸν νομίζω ἵνα τείνωμεν προσοχὴν εἰς φράσεις ἢ λέξεις, δι' ὧν διατυποῦνται καὶ παρίστανται ἰδέαι καὶ γνῶμαι ἐπὶ γενικωτέρων ἢ μερικῶν ὑποθέσεων· καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι, κατὰ τὸν πάλαι σοφὸν, μία λέξις, εἰκονίζουσα πόθους καὶ πεποιθήσεις ἐποχῆς ἢ γενεᾶς τινος, ἤθους ἔμφασιν ἐποίησε, περισσότερον μυριονέκρου μάχης ἀξιοσημείωτος οὖσα, καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι φαίνεται ἐνίοτε προφοιβάζουσα τὸ μέλλον. Ἡ δὲ μελέτη καὶ λέξεων καὶ φράσεων καὶ πόθων καὶ πεποιθήσεων οἱωνδήποτε γενεῶν, ὁπουδήποτε ζώσιν, ἢ μᾶλλον ἔζων, τῆς πατρίου χώρας, δύναται—καὶ ἀ-

φοῦ δύναται πρέπει—καὶ 'να καθοδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς ἀποφυγὴν ἁμαρτημάτων ἐν λόγῳ γενομένων ἢ ἔργῳ, ἐὰν τὰ γινόμενα κατὰ διάνοιαν θεωρήσωμεν ὡς δυνάμενα 'να παραγραφῶσιν.

'Ανταγωνισμὸς ἱερχῆς κοσμικῆς καὶ πνευματικῆς ἀρχῆς ἀρχῆθεν γεννᾷ ζητήματα καὶ ψυχρότητας καὶ νῦν μὲν πολέμους μακροὺς, ἄλλοτε δ' ἐπεμβάσεις εἰς ξένην δικαιοδοσίαν, ἐπίτηδες συγχεομένων τῶν ὁρίων, ἅπερ ἑκατέρα τῶν ἀρχῶν τούτων δέον 'να σέβηται, ἀφοῦ τῶν ψυχῶν μὲν ἐπιμελεῖται ἡ πνευματικὴ, τῆς ὑλικωτέρας δ' εὐημερίας τῶν ὑπηκόων αὐτῆς μεριμνᾶ ἡ κοσμικὴ ἐξουσία. Συγγνωστὴ βεβαίως ἡ ἄγνοια· σατανικὴ δὲ ἡ ἐπήρεια. Τῆς ἐπηρείας ταύτης πολλὰ παραδείγματα εὑρίσκομεν· τοῦ δὲ ἀνταγωνισμοῦ τῆς κοσμικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας, ἰδίᾳ τῆς πρώτης ἐπὶ ἁρπαγῇ φανερᾷ ἢ κρυφίᾳ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἱερᾶς ἀρχῆς, συμπεράσματά εἰσιν αἱ ἐπεμβάσεις πᾶσαι εἰς ζητήματα, ὧν ἀντιποιεῖται τὸ κράτος, ὡς σήμερον λέγομεν, μὴ μελετῆσαν αὐτὰ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀγνοοῦν.

Τῆς μικρᾶς μου διατριβῆς ταύτης ἀντικείμενον ἐτέθη μία παλαιοτάτη διένεξις 'Εκκλησίας καὶ κράτους, εἰς ἣν φαίνεται καὶ εἰς ἐμὲ παράξενον ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι μόνος ἐγὼ ἔτεινα προσοχήν. 'Εκλέγω τὸ θέμα τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος διὰ τὸν αὐτοκράτορα· ἦν 'Αλέξιος ὁ Κομνηνός· καὶ διὰ τὸν πατριάρχην· ἦν Νικόλαος ὁ Γραμματικός· καὶ διὰ τὸ θέμα τὸ προκαλέσαν τὴν ῥῆξιν· ἦν ὁ προβιβασμὸς τῶν ἐπισκοπῶν εἰς μητροπόλεις· καὶ διὰ τὴν τότε πρῶτον, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, γραφεῖσαν ἐν πρακτικῷ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ λέξιν «προνόμια»· καὶ μάλιστα, προνόμια τῆς 'Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως —προνόμια τῶν κατὰ τόπους 'Εκκλησιῶν. Ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται περὶ τὰ ἔτη 1081—1087 μᾶλλον, δὲ κατὰ τὸ 1084. 'Απέχει λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς περίπου ὀκτακόσια εἴκοσιν ἔτη καὶ πέντε.

Νικήτας ὁ μητροπολίτης 'Αγκύρας ἐμφανίζεται διαμπνυτὴς ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως, τῆς καὶ προκαλεσάσης τὴν ῥῆξιν, φαίνεται δὲ σύμφρων καὶ ξυνίστωρ αὐτοῦ καὶ ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας· καὶ οὗτος μὲν ἐζήτει τὴν ἤδη προαχθεῖσαν εἰς τιμὴν μητροπόλεως ἐπισκοπὴν Μαδύτου, ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐπίσης τιμηθεῖσαν ἐπισκοπὴν Βασιλαίου, ὑποκειμένας εἰς ἑκάτερον αὐτῶν κατὰ χρόνους προγενεστέρους. 'Εκόμιζεν ὁ Νικήτας τῷ πατριάρχῃ «θείαν ἐπίλυσιν», αὐτοκρατορικὴν δῆλον οὖν, ὁρίζουσαν 'να συνέλθωσιν ἡ ἐνδημοῦσα ἱερὰ σύνοδος καὶ οἱ συγκλητικοὶ ἄρχοντες, «οὓς ἐζήτησεν» ὁ Νικήτας, καὶ 'ν' ἀποφασίσωσι τὸ συνᾷδον τῷ νόμῳ τῷ κοσμικῷ καὶ τοῖς κανόσι, μὴ ἐμποδιζόμενοι ἀπὸ τοῦ προεκδοθέντος ἐπὶ τῇ ὑποθέσει αὐτοκρατορικοῦ σημειώματος, ὑποβάλωσι δὲ τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὑφ' οὗ «τὸ δέον οἰκονομηθήσεται». Δῆλά γε δή· ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ ἄρχοντες ἔπρεπε 'να συγκροτήσωσι συνέλευσιν γενικὴν, 'να λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ἱεροὺς κανόνας καὶ νόμους κοσμικοὺς, ἀποφασίσαντες δ' ἀπὸ κοινοῦ, 'ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὴν ἀπόφασιν, ὃς ἤθελεν οἰκονομήσει τὸ δέον· ἄλλαις τάχα λέξεσιν, ἡ μὲν 'Εκκλησία ἔδει 'ν' ἀποφασίσῃ κατὰ τὸ συμφέρον αὐτῇ, τὸ δὲ κράτος ἀφ' ἑτέρου κατὰ «τὸ δέον».

Τὸ «δέον» αὐτὸ, γραφὲν βεβαιότατα χιλιάκις ἔκτοτε ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, ἐτάραττε καὶ τότε, καθὼς πρέπει 'ν' ἀνησυχῇ καὶ σήμερον, τὴν ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν. Τίς οἶδε ποσάκις εἶχε λάβει πεῖραν τοῦ «δέοντος» τούτου! Καὶ ἡ δεοντολογία παρεσκεύασεν ἀντίστασιν τοῦ κλήρου κατὰ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' οὐχὶ καθὼς ἐκείνας τὰς παλαιὰς, ὅτε μοναχῶν ἐσμὸς ὅσιος καὶ σύγκλυς ὄχλος ἐτρόμαζε τὴν ἀρχὴν «ἀνασκάπτων τὰ ὀστᾶ» τοῦ ἄρχοντος, ἢ κραυγάζων «ἄλλον βασιλέα τῇ Ρωμανίᾳ» ἢ «ἄλλον πατριάρχην τῇ οἰκουμένῃ», ἐπὶ παραδείγματι· οὐχὶ καθὼς ἄλλην παλαιοτέραν, ὅτε θρόνους πατριαρχικοὺς καὶ ναοὺς καὶ θυσιαστήρια περιέβαλλον ὑφάσματα μελανὰ πρὸς συμβολισμὸν τοῦ τὴν 'Εκκλησίαν καταλαμβάνοντος σκότους. Ἡ δεοντολογία τότε ἐκείνη σχεδὸν εἰρηνικὴν προυκάλεσε τὴν ἀντίστασιν, χωρὶς μελενδυτήσεως ἢ κλείσεως θυσιαστηρίων καὶ ναῶν. 'Εκλήθησαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νικολάου, κατ' αὔγουστον ἢ σεπτέμβριον τοῦ 1084, συγκλητικοὶ καὶ ἄρχοντες καὶ οἱ ἱερώτατοι συνοδικοί· μόλις ὅμως ἤρξατο ἡ συζήτησις, ἐστασίασαν οἱ κληρικοὶ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, οἰκονόμος δῆλα δὴ, σακελλάριος, σκευοφύλαξ, χαρτοφύλαξ, πρωτονοτάριος, πρωτέκδικος, πριμικύριοι καὶ σεκουνδοκύριοι, ἔκδικοι καὶ νοτάριοι καὶ ταβουλάριοι καὶ διδάσκαλοι καὶ οἱ βοηθοὶ αὐτῶν, καὶ φωναὶ συμμιγεῖς ἠκούοντο δυσδιακρίτων ἐννοιῶν δηλωτικαὶ, ἢ μᾶλλον δυσδιακρίτως συγκαταπίνουσαι τὰς ἐννοίας. Οἱ συνιστῶντες σιγὴν ἱεροκήρυκες ἐβόων ματαίως. 'Επετείνοντο αἱ ἰαχαὶ καὶ ἦν ἀδύνατος ἐργασία πᾶσα καὶ συνεννόησις. Ὁ πατριάρχης, καλῶς ποιῶν, διέλυσε τὴν ταραχώδη συνεδρίασιν ἐκείνην, ἀναγγείλας ὅτι θέλει καλέσει τοὺς συνέδρους εἰς συνέλευσιν γενικὴν νέαν, παραγγείλας δὲ 'να ἐπανέλθωσι μεμελετηκότες πάντες, ἀκριβῶς ἵνα μή τι τὸ πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐναντιούμενον εἴπωσι. Φαίνεται ὅτι τοιαύτη στάσις τῶν κληρικῶν τῆς μεγάλης 'Εκκλησίας τὸ πρῶτον ἐξερράγη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ πατριάρχου Νικολάου καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ, διὸ οὗτος χαρακτηρίζει ταύτην «παράδοξον». 'Αλλ' ἡ λέξις αὕτη «παράδοξος» παρεκίνησέ με 'να ἐπιστήσω προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ Νικολάου πρὸς τὸν Κομνηνὸν 'Αλέξιον καὶ πρὸς μελέτην ὑποβάλω τοῦτο τοῖς δυναμένοις ἵνα συγκομίσωσι καρποφορίαν χρήσιμον γενεαῖς νεωτέραις.

*

Συνεδρίαν δευτέραν ὁ πατριάρχης συγκαλέσας,

περὶ προνομίων, εἶδε καὶ ταύτην ἀκοσμίας ἀφορμὴν γενομένην· ἰαχαὶ καὶ θόρυβος καὶ φωνασκίαι τὸν ἱερὸν ἐπλήρουν χῶρον, ταραχὴ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ συνεδρίῳ ἀπέδειξεν αὐτὸ ἀτακτότερον τοῦ προτέρου. Νικόλαος ὁ Γραμματικὸς διέλυσε καὶ τὴν δευτέραν ταύτην γενικὴν συνέλευσιν καὶ τρίτην προανήγγειλε, διατάξας ὅπως ἐξ ἑκάστου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς, οἱ δοκιμώτεροι «εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι», προσέλθωσιν εἰς ἀναίρεσιν ἐνστάσεων, εἰς ὑποστήριξιν τοῦ δικαίου. Ἀλλὰ διέταξε καί τι πλέον, ἀφαιρῶν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁμηγύρεων, ἀπὸ συνάξεων ἱερῶν καὶ σεμνῶν συνεδρίων τὴν ἐπιδρομὴν τῶν σήμερον λεγομένων ἐγκαθέτων, οὓς ὁ προστυχὼν δημαγωγὸς ἠδύνατο 'να ἄγῃ καὶ 'να φέρῃ πρὸς σκοποὺς ἰδίους. Εἰκάζω ὅτι οἱ δημοκόποι τῶν τότε χρόνων ἐπίεζον διὰ τῶν βδελυρῶν ὀργάνων τούτων τῆς ἀκοσμίας τὴν κοσμικὴν ἀρχήν, πολεμιωτέραν αὐτὴν καθιστάντες ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας· ὁ δὲ πατριάρχης οὐδαμῶς αὐτῶν τὴν ἀκοσμίαν πτοούμενος, διέταξε τὰ ἐκκλησιαστικὰ τάγματα, τοὺς ὀφφικιάλους καὶ ὑπαλλήλους τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, «ἐπισχεῖν τὸ πλῆθος καὶ τὸν σύρφακα ὄχλον· οὐ σὺν τῷ δικαίῳ, σὺν βίᾳ δὲ τῆς δίκης ἀποπειρώμενον, καὶ συγχέοντα καὶ θλίβοντα τὸ ἀκροατήριον».

*

Τρίτη λοιπὸν γενικὴ συνέλευσις συνῆλθεν, ἐν μέσῳ θορύβου καὶ πάλιν καὶ ὁρμῆς ἐνθουσιώδους· δυστυχῶς δὲ συνῆλθε καὶ πάλιν, κατὰ τὸ περὶ τούτου γράμμα τοῦ Γραμματικοῦ, «δῆμος πάλιν, παράβακχόν τι βλέπων καὶ μανικόν». Καὶ λόγοι πολλοὶ ἀντημείβοντο καὶ συζητήσεις πολλαὶ καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας, πρὸς ἑσπέραν, αὐτοῦ τοῦ Κομνηνοῦ προσεκομίσθη «προσκυνητὸν χρυσόβουλον» διαλαμβάνον περί τινων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ δὴ, περὶ τῆς τότε τὴν Ἐκκλησίαν ταραττούσης. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ δὲ τούτῳ διέταττε τὸ χρυσόβολλον ἵνα μένωσι κατέχουσαι τὴν τιμὴν μητροπόλεως ὅσαι τῶν ἐπισκοπῶν προεβιβάσθησαν εἰς μητροπόλεις «καὶ οὐδεὶς ταύτας ὑποβιβάσει». Ἀλλ' ἀκριβῶς ἔδει τοῦτο 'να δειχθῇ. Καὶ ἐξηρέθησαν τῆς διὰ τοῦ χρυσοβούλλου τούτου χορηγουμένης ἐμπέδου τιμῆς ὅσαι τῶν ἐπισκοπῶν εἶχον «παρά τινος βασιλέως τὸ τοιοῦτο φιλοτίμημα προσώποις περιγραπτὸν» εἶτ' οὖν ἐτιμήθησαν μητροπόλεις, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τὴν τιμὴν λαβόντος ἐπισκόπου· καὶ ὅτι ὁ τοῦ θρόνου διάδοχος ἔδει 'να ᾖ ἐπίσκοπος καὶ πάλιν, οὐχὶ μητροπολίτης.

Τὸ χρυσόβουλλον φαίνεται συντεταγμένον ἐπ' εὐνοίᾳ καὶ πρὸς ὄφελος τῶν ἀξιώσεων τοῦ κράτους ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ. Συγχρόνως ὅμως καὶ σημείωμα προσηνέχθη βασιλικὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, δικασθείσης μεταξὺ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος, Πέτρου πιθανῶς τοῦ συγγραφέως παραδόξων τινῶν κανονικῶν λύσεων, καί τινων πατριαρχικῶν κληρικῶ , καὶ Νικήτα μητροπολίτου Ἀγκύρας, καθ' ὃ σημείωμα δίκαιον ἀπενέμετο τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλ' ἀντιφατικαὶ γνῶμαι παρεισέδυσαν ἐν τῇ τρίτῃ γενικῇ συνελεύσει· καὶ οἱ μητροπολῖται, κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων ἀγανακτοῦντες, καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ οὗτοι ὑπάλληλοι, ἐπικαλούμενοι «τὸ θεῖον βασιλικὸν βῆμα», συνετέλεσαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅπερ ἐπεδίωκεν, ὅπερ ἤθελεν ἐπιδιώξει καὶ ἐν διαρκείᾳ ἑκατοντάδων ἐτῶν, ἡ κοσμικὴ ἀρχῇ, δῆλον οὖν εἰς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος κρίσιν 'ν' ἀνατεθῇ τῆς ὑποθέσεως ἡ διευθέτησις.

Καὶ ἐγένετο καὶ τότε, εἴ τι ἂν ἔμελλε 'να ἐπαναλαμβάνηται μετὰ ἑκατὸν ἔτη, μετὰ διακόσια τριάκοντα (1318) ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, μετὰ ὀκτακόσια ἐπὶ παρομοίων. Ἀνετέθη τῷ πατριάρχῃ ἡ σύνταξις ὑπομνήματος περὶ τοῦ ὅτι «οὐκ ἔξεστιν ἀφαιρεῖσθαι τὰς ἐπισκοπὰς ἀπὸ τῶν μητροπόλεων». Ἐγράφη τὸ ὑπόμνημα (ἔγγραφον μακρὸν, ἀδόκιμόν πως εἰς ἐπιχειρήματα, ἀναγινωσκόμενον ἐν «Συντάγματι τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων» Ποτλῆ καὶ Ράλλη=σελ. 62—75 τοῦ Ε' τόμου—) καὶ ὑπεβλήθη τῷ αὐτοκράτορι. Ἀλλὰ τὸν γινώσκοντα τὸ κανονικὸν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας πείθει κατὰ χάριν μόνον, ἤτοι οὐχὶ διὰ τὰ ἐκ τῶν κανόνων συμπεράσματα. Διότι, ἐφ' ὅσον ὁ ΙΖ' κανὼν τῆς Δ' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὁ ΛΗ' τῆς ἐν Τρούλλῳ διατάττουσι 'ν' ἀκολουθῇ «τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν τάξις, εἴ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ καινισθείη»—ἐννοεῖται ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδικαιοῦτο 'να προάγῃ τὰς ἐπισκοπὰς εἰς μητροπόλεις· προεβίβαζε μικράν τινα πόλιν ἀπὸ ἐπαρχιακῆς δῆλον οὖν εἰς πρωτεύουσαν διοικήσεως ἢ νομαρχίας· καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἔπρεπε 'να προαχθῇ, κατ' ἀνάγκην, εἰς μητροπολίτην, ὅπως ἀκολουθῇ τοιουτοτρόπως ἡ τάξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν «τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις», ἤτοι ταῖς ἀποφάσεσι καὶ ψηφίσμασι καὶ νόμοις τοῦ αὐτοκράτορος, οὗ εἰς τοιαύτην προτίμησιν ἡ «φιλοτιμίαν» οὐδεμία Σύνοδος ἔθετο ὅριον. Ταῦτα περὶ τοῦ ὑπομνήματος, ἐφ' ᾧ ἀγνοῶ τίς ἐμέμψατο τοῦ πατριάρχου ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ κράτος ἀποστολῇ γραμμάτων καὶ διαμαρτυριῶν, ἢ τίς ἐζήτησε τὴν δι' ἀλλοίων μέσων ὑποστήριξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων.

Ὁ πατριάρχης Νικόλαος ὑπενθυμίζει τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἐν τέλει τοῦ ὑπομνήματος, ὅπερ ἐγράφη κατὰ τὸ φθινόπωρον βεβαίως τοῦ 1084, μιμνήσκεται προνομίων Ἐκκλησιῶν μερικῶν καὶ βεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι κατακραυγή τις ἐγίνετο κατ' αὐτοῦ ὡς ἀνεχομένου δῆθεν 'να παραβλέπωνται τὰ προνόμια ταῦτα. Μηδ' ἐπαισχυνθῶμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ τὰς σκιὰς τῶν πατέρων ἡμῶν. Τὸ σύνολον τῶν μαθημάτων περὶ πτώσεως καὶ καθαιρέσεως πατριαρχῶν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος καὶ ἀπὸ τοῦ προαστείου τῆς Δρυὸς, τοῦ τῆς Χαλκηδόνος,

ἐδιδάχθημεν· ἐφηρμόσαμεν ἐν τῷ δράματι τῷ κατὰ Χρυσόστομον· ἐν τῷ λυπηρῷ κατὰ τὸν Μακεδόνιον· ἐν τῷ ἀνθελληνικῷ κατὰ τὸν Φώτιον· ἐν τῷ κατὰ τὸν Κηρουλάριον, ὅτε γελοίας ἐξυφάναμεν κατηγορίας· ἐν τῷ γελώτων ἢ δακρύων ἀξίῳ δράματι τῷ κατὰ Λεόντιον τὸν Θεοτοκίτην· ἐν τῷ κακοήθει κατὰ Μεθόδιον τὸν ὁμολογητήν, ἐν τῷ ὁμοίῳ κατὰ Γεννάδιον τὸν Σχολάριον, καὶ κατὰ Διονύσιον τὸν ἀπὸ Φιλιππουπόλεως. Ἐπὶ δὲ Νικολάου τοῦ Γραμματικοῦ, δημιουργηθέντος σάλου περί τινος προνομίου τῆς Ἐκκλησίας, ἐσχηματίσθη κοινὴ γνώμη περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐνδίδει εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ κράτους· καὶ μομφὴ κατ' αὐτοῦ ἄλλοθεν ἄλλη πάλιν ὅτι πάντων ἀντέχεται τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἐκλήθη πρῶτος ἱεράρχης.

*

Ὁ γέρων Νικόλαος ἁρπάζει τὴν μεσότητα τῶν ἀκροτήτων· καὶ ἐνῷ πρῶτος αὐτὸς, ὡς ἐγὼ νομίζω, πατριάρχης οἰκουμενικὸς πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὴν πολιτικὴν περὶ προνομίων γράφει κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1084, διαιρεῖ ταῦτα εἰς ἄδικα καὶ δίκαια, καὶ κηρύττει καθῆκον τῶν ἀρχιερέων «τὰ μὲν δίκαια φυλάττειν ἀλώβητα, τῶν δὲ ἀδίκων ὑπεκχωρεῖν καὶ ἐξίστασθαι». Δυστυχῶς ἀδιόριστα λείπει τὰ ἄδικα καὶ τὰ δίκαια. Καὶ τὸ μᾶλλον δυστυχέστερον, ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ, ὅτι, μετὰ τρεῖς συνεδρίας θορυβώδεις, ἀκόσμους, ὀχλαγωγικὰς, ἀναγώγους, ἡ τάξις ἡ ἀποκατασταθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χρυσοβούλλου καὶ τοῦ σημειώματος ἔσχεν ἀποτέλεσμα 'ν' ἀνατεθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ κράτος ἵνα «τὸ δέον» οἰκονομήσῃ.

*

Καὶ παρεκάλεσεν ἡ Ἐκκλησία 'να οἰκονομηθῇ τοῦτο «τὸ δέον» ἀπρόσκοπον πρός τε Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὡς ἐν τέλει τοῦ ὑπομνήματος ὁ πατριάρχης Νικόλαος προστίθησιν. Ἀλλ' ὁ Βαλσαμῶν, δι' ὧν γράφει ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ ΛΗ' κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἡ ἀπάντησις ἡ ὑπουργικὴ, καθὼς σήμερον γράφομεν, ἀπεστάλη εἰς τὸν πατριάρχην οὐχὶ εὐθὺς, οὐδὲ μετὰ παρέλευσιν μηνός. Τὸ πατριαρχικὸν ὑπόμνημα ἐγράφη κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1084, ἡ δὲ ἀπάντησις ἀπελύθη κατὰ μάϊον τοῦ 1087, καὶ ἦν τοιαύτη, οἵαν ἤθελε τὸ κράτος. Αἱ τῶν μητροπολιτῶν Ἡρακλείας καὶ Ἀγκύρας ἀξιώσεις ὑφίσταντο ἔτι, προέκειτο δὲ 'να χειροτονηθῶσι τότε μητροπολῖται Μαδύτου καὶ Βασιλαίου, καὶ ἀπῄτουν αὐτοὶ «σώζεσθαι τῇ κατὰ ἀλήθειαν μητροπόλει τὰ προσόντα αὐτῇ δίκαια· αὐτοὶ 'να ψηφίσωσι σὺν τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν τοὺς μέλλοντας χειροτονηθῆναι· ἐνῷ κανονικῶς ἔδει 'να χειροθετήσωσιν αὐτοὶ τὸ πολὺ τοὺς ὑπὸ τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, εἴπερ εἶχε τοιούτους, ἀλλὰ 'να χειροτονηθῇ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως «σωζομένου τῇ μητροπόλει τοῦ οἰκείου ἀξιώματος».

ζει 'να ψηφίζωνται ὑπὸ τῆς συνόδου τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως οἱ μητροπολῖται τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, ὅσαι προήχθησαν ἀπὸ ἐπισκοπῶν εἰς τιμὴν μητροπόλεων. Καὶ δίδει μὲν εἰς τὸν πατριάρχην τὸ δικαίωμα 'να ὑπομιμνήσκῃ τῷ αὐτοκράτορι τοὺς σχετικοὺς κανόνας ζητῶν τὸν λόγον, οἷον εἰπεῖν, τοῦ προβιβασμοῦ τούτου, ἀλλὰ τὸ χρυσόβουλλον χωρεῖ περαιτέρω. Λαμβάνει ὁ αὐτοκράτωρ ὁ ὀρθόδοξος καὶ θεόστεπτος τὸ δικαίωμα τοῦ προβιβάζειν ἐπισκοπὴν εἰς μητρόπολιν ὄχι μόνον, κατὰ τὸν ΙΖ' κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς, διὰ τὸν «καινισμὸν» καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ πίστεως καὶ εὐλαβείας πρὸς τὴν εὐαγῆ τῆς πόλεως ἐκείνης Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς· δίδει δ' εἰς τὸν πατριάρχην τὸ δικαίωμα 'να ἐρωτᾷ καὶ μανθάνῃ τοὺς τοῦ προβιβασμοῦ λόγους, ὑποχρεούμενος ἵνα παραδεχθῇ τὸν οὕτω τιμώμενον ὡς κανονικὸν μητροπολίτην καὶ αὐτὸς αὐτὸν χειροτονῇ, παραρρίπτων εἰς ἀχρηστίαν τὰς τῶν κανόνων διατάξεις τὰς ἐπισωζούσας τῇ οἰκείᾳ μητροπόλει τὰ προσόντα αὐτῇ δίκαια.

Τοῦτο λοιπὸν ἦν τὸ συμπέρασμα τῆς πρώτης ῥήξεως Ἐκκλησίας καὶ κράτους περί τινος προνομίου, καὶ τοῦτο καλὸν ἐθεώρησα 'να ὑπενθυμίσω σήμερον, ἵνα γνωσθῇ καὶ ὅτι ἀπὸ κοινῆς συμφωνίας ἀρχῆς πνευματικῆς καὶ κοσμικῆς ἀρχῆς ἐπῆλθε τὸ ἀποτέλεσμα, μετὰ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη.

Τί ἔπραττον ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐτῶν οἱ τότε καινόσπουδοι καὶ φιλόκαινοι; Ἐφωνάσκουν ἆρά γε περὶ τῆς πρὸς τὴν κοσμικὴν ἀρχὴν ἀπονεμομένης ὑπ' αὐτοῦ τιμῆς; Ἠμφισβήτουν τὴν λελογισμένην κατ' αὐτῆς ἀντίστασιν τοῦ πατριάρχου Νικολάου; Ἐσιώπησαν ἆρά γε ὁλοσχερῶς;—Ὁ πατριάρχης μετὰ τὴν ῥῆξιν ταύτην ἔμεινεν εἰσέτι ἐπὶ τοῦ θρόνου εἰκοσιπέντε ἔτη. Τί λοιπὸν ἐγένετο;—Ἐσεβάσθησαν βεβαίως αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ἀφοῦ τὸ κράτος, προάγον εἰς μητροπολίτου τιμὴν τὸν ἐπ' ἀρετῇ διακριθέντα ἐπίσκοπον, μεγάλα τῆς ἀρετῆς ἐκήρυττε τὰ ἆθλα, τὸν πρὸς αὐτὴν τοῖς λαοῖς σεβασμὸν ἐπιβάλλον καὶ διδάσκον. Φρονῶ δὲ ὅτι εἶχον οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ πολλὰς ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ—ὄχι τῷ ἰδιωτικῷ—στιγμὰς, καθ' ἃς ὑπερήρωντό τινων ἀνθρωπίνων καὶ χοϊκῶν ἀδυναμιῶν. Κοινωνικὴν ἀρετὴν τοιαύτην καλὸν ἐν ἀνάγκῃ 'να μιμώμεθα, κρίνοντες ἐπιεικῶς τὰ πάντα καὶ παρέχοντες τοῖς μεταγενεστέροις ἀφορμὴν πρὸς ἐπιεικῆ καὶ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἐκτίμησιν.

Μ. Ι. Γ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἀνακόπτοντος καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ,

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 5818 καὶ ἡμερ. 23 ἰουλίου 1908 ἀνακοπὴν τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἱ. Ἐνωματάρχου ὡς πληρεξουσίου τοῦ Γ. Χαρμαντᾶ κατὰ Ἰάσμης Γ. Χαρμαντᾶ καὶ κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 8 καὶ ἡμ. 20 μαρτίου ἐ. ἔ. ἀποφάτεως τοῦ δικαστηρίου τούτου,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Πατρίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἀπολειφθέντι ἀνακόπτοντι τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια 460 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 15 ἰανουαρίου 1909

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χίου **Κωνσταντῖνος.**

Ὁ Α' γραμματεὺς 2

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

5. ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Ε'.

Μετὰ τῆς ἱερᾶς μνήμης **Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου** συμπίπτει τῇ προσεχεῖ κυριακῇ—15 μαρτίου - ἡ μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ πανήγυρις τῆς **ὀρθοδοξίας**. Τοῦ Ὀνησίμου ἡ πρώτη ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ μνεία γίνεται παρὰ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ, ὅστις διὰ τοῦ ἀποστόλου τούτου πέμπει τὴν «Ἐπιστολὴν πρὸς Φιλήμονα», ὃς ἦν κύριος τοῦ Ὀνησίμου· διὰ τοῦ Ὀνησίμου δὲ τούτου, πρότερον μὲν δούλου τοῦ χωνιάτου Φιλήμονος ὕστερον δὲ, μετὰ τὴν εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσιν, ἴσου τῷ κυρίῳ γενομένου, πέμπει ὁ μακάριος Παῦλος καὶ τὴν πρὸς κολασσαεῖς (κατοίκους Χωνῶν τῆς Φρυγίας) ἐπιστολὴν, τὴν γνωστὴν τοῖς χριστιανοῖς καὶ γραφεῖσαν κατὰ τὸ 61 πιθανῶς ἀπὸ τῆς ἐν ἀνθρώποις ἐπιφανείας τοῦ Λυτρωτοῦ, ὡς ὑπολογίζει ἐν τῇ «Ἑκατονταετηρίδι πρώτῃ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος ἐνανθρωπήσαντος» ὁ πολὺς Εὐγένιος (Σλαβηνίου καὶ Χερσῶνος) ὁ Βούλγαρις.

Τὴν Ὀνησίμου μνήμην ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ καὶ τῇ 22 τοῦ νοεμβρίου σὺν τῇ τῶν ἀποστόλων Ἀρχίππου καὶ Φιλήμονος. Τὴν κατὰ τὴν κυριακὴν, ἤτοι τῇ 15 φεβρουαρίου, ψαλλομένην ἀκολουθίαν ἔγραψε Θεοφάνης ὁ Γραπτός. Τὸ δὲ μαρτύριον ἢ τὴν «ἄθλησιν» αὐτοῦ, καθὼς εὑρίσκομεν ἐν καταλόγῳ χειρογράφων ἁγιολογικῶν ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν καὶ τοῦ ἑλληνιστοῦ Henri Omont συνταχθέντι, συνέγραψεν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου.

*

Ἐν χρόνοις παλαιοῖς οἱ βυζαντιοι πανήγυριν ἦγον ἐν Κωνσταντινουπόλει **ἐν ναῷ** τιμωμένῳ μὲν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, κειμένῳ δὲ πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης, παρὰ τῇ Φιλοξένῳ κινστέρνῃ (τῇ σήμερον δῆλα δὴ Μπὶν-μπὶρ-διρέκ). Ἀλλ' ἴσως καὶ μνήμην ἑτέραν μεγάλην ἐτέλουν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως τῇ 15 φεβρουαρίου, ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν πρώτων **ἐγκαινίων τοῦ θείου ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας,** τελεσθέντων τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τῷ 360, καθ' ἣν ἡμέραν, ὡς τὸ Πασχάλιον Χρονικὸν (σελ. 544 Βόννης) μαρτυρεῖ, Κωνστάντιος ὁ αὐτοκράτωρ δῶρα μὲν πλεῖστα τῷ ναῷ, μᾶλλον δὲ τῷ Θεῷ, καθωσίωσε, πολλὰς δὲ δωρεὰς εἴς τε τὸν κλῆρον, καὶ τὰς παρθενευούσας, καὶ τὰς χήρας, καὶ τὰ ὀρφανὰ, καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς, καὶ τοὺς ἐν νοσοκομείοις καθιέρωσε, πρὸς διηνεκῆ διατροφὴν καὶ περίθαλψιν αὐτῶν.

Τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ὀνησίμου μικρὸν μέρος, ἡ μία τῶν χειρῶν, ἐφυλάττετο ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ τῷ πλησίον τοῦ τῆς ἁγίας Ἀκυλίνης, οὗ ἕνεκεν ἡ συροὴ τῶν πιστῶν ἐπεβάλλετο, καθὼς καὶ ἡ μετὰ παννυχίδος πάνδημος τῆς ἑορτῆς διεξαγωγή.—Κατὰ τὴν 15 φεβρουαρίου οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦγον καὶ ἑτέραν παννύχιον ἑορτὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου τῷ κειμένῳ εἰς «Τὰ διακονίσσης», πρὸς τιμὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἴσως ἕνεκα παρεκκλησίου τινὸς κειμένου πλησίον ἢ ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

*

Ἡ κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας ἔχει γνωστὸν τὸν λόγον αὐτῆς, οἱονεὶ «κατὰ συνθήκην» ἐπιγραφομένη εἰς τὴν 19 φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ 842 κατά γε τοὺς σήμερον γινομένους ὑπολογισμοὺς περὶ τοῦ πάσχα. Μέχρι τοῦδε ἐφρονοῦμεν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένετο ἡ ἐπὶ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας ἀναστήλωσις τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ἀλλ' ὁμοίως ἀποδεχόμεθα «κατὰ συνθήκην» καί τινα ἕτερα γεγονότα καὶ συνηθείας καὶ διατάξεις ἐχούσας οὕτως, ὡς πιστεύουσιν οἱ πολλοὶ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν «ὀλίγων».

Δυστυχῶς εἰς τοὺς περὶ τῶν παρελθόντων πάσχα λογαριασμοὺς ἡμῶν δέον ἵνα προβαίνωμεν μετ' ἐπιφυλάξεώς τινος. Ὁ τὸν Θεοφάνη (τὸν χρονογράφον) ἀναγνοὺς εὗρε βεβαίως τὴν πρώτην «διαστροφὴν περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα» σημειουμένην ἐν ἔτει 548, ὅτε τὴν κυριακὴν τῆς τυρινῆς τίθησιν αὐτὸς τῇ 4 φεβρουαρίου, γράφων ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς διέταξεν ἵνα ἡ κυριακὴ αὐτὴ ἀναβληθῇ μίαν ἑβδομάδα (σελ. 348 Βόννης) καὶ, κατὰ Θεοφάνην, «εὑρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομώδα περιττὴν», ἤτοι ὀκτὼ ἑβδομάδας ἐνήστευσε· διότι ὁ λαὸς ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ κυριακὴ τῆς ἀποκρέω συνέπιπτε τῇ 4 φεβρουαρίου, κατὰ τὴν χρονογραφίαν ταύτην, ὁ δὲ Μ. Ἰουστι-

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΜΑΚΡΗΝΙΚΟΒΑ

νιανὸς διέταξε 'να κρεωφαγήσωσι μίαν ἔτι ἑβδομάδα· ἀλλὰ τῶν χριστιανῶν ἀρνουμένων, ἡ νηστεία λοιπὸν παρετάθη. Καὶ αὕτη ἦν ἡ πρώτη «διαστροφὴ περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα», καθ' ἣν πρέπει 'να διορθώσωμεν τὴν ἡμέραν, ἀναγινώσκοντες πᾶν ἄλλο ἢ δ΄=4 φεβρουαρίου· διότι τῷ μὲν 548 ἡ κυριακὴ τῆς τυρινῆς ἔδει 'να συμπέσῃ τῇ 15 φεβρουαρίου, ἂν δ' ἀναγράψωμεν τὴν διαστροφὴν τοῦ ἁγίου πάσχα τῷ 547, ἡ κυριακὴ τῆς τυρινῆς συνέπιπτε τῇ 27 ἰανουαρίου καὶ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς τεσσαρακοστῆς τῇ 4 φεβρουαρίου· ἴσως δὲ τοῦτο διορθωτέον· καὶ τότε δέον 'να μάθωμεν ὅτι τὸ ἅγιον πάσχα ἑωρτάσθη οὐχὶ τῇ 24 μαρτίου—ὡς ὥριζον οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀστρονόμοι—ἀλλὰ τῇ 31—ὡς διέταξαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθηματικοὶ καὶ ὁ Ἰουστινιανός.

Δευτέραν διαστροφὴν ἢ «πλάνην τῶν νηστειῶν» ἀναφέρει ὁ αὐτὸς Θεοφάνης τῷ 664 (σελ. 532), ὅτε ἄγνωστον εἴπερ ὁ λαὸς ἠναγκάσθη 'να νηστεύσῃ «ἑβδομάδα περιττὴν» ἢ ἑβδομάδα μίαν ὀλιγώτερον ἕνεκα τῆς τῶν ἀστρονόμων ἀσυμφωνίας. Ἦν δὲ τότε κυριακὴ τοῦ ἁγίου πάσχα ἡ 21 ἀπριλίου.

Τρίτη διαστροφὴ περὶ τοῦ πάσχα γίνεται τῷ 760 μεταξὺ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων, τῶν μὲν πρώτων ἑορτασάντων τὴν «κλητὴν ἡμέραν» τῇ 13 ἀπριλίου, τῶν δὲ ὀρθοδόξων τῇ 6 τοῦ μηνὸς τούτου, καθ' ἣν ἡμέραν ἀκριβῶς καὶ οἱ σημερινοὶ ὑπολογισμοὶ ὁρίζουσι τὸ πάσχα τοῦ 760 ἑορτασθέν.

Τὴν μνήμην τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων εὑρίσκομεν ὁριζομένην ἐν τοῖς πάλαι Μηναίοις τῇ 11 φεβρουαρίου· ἐξ οὗ δείκνυται τὸ πάσχα ἑορτασθὲν τῇ 26 μαρτίου, δῆλα δὴ μίαν κυριακὴν πρὸ τοῦ πρέποντος. Ἦν δὲ πάσχα ἡ 2 τοῦ ἀπριλίου.

*

Δυστυχῶς πολλὴ ἀπαιτεῖται μελέτη πρὸς ὁρισμὸν τοῦ ἔτους, καθ' ὃ Θεοδώρα τε καὶ Μιχαὴλ σὺν τῷ κλήρῳ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων ἐπανηγύρισαν.

Τόσον πολλὰ πράγματα ἀναφέρονται γενόμενα μετὰ τὸν τοῦ εἰκονομάχου Θεοφίλου θάνατον, ὥστε 'να μὴ καθορίσωμεν ὡς ἡμέραν τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων, δῆλον οὖν ὡς κυριακὴν τῆς ὀρθοδοξίας, τὴν 19 φεβρουαρίου 842, ἀλλὰ τὴν 11 μαρτίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους 843 (ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὸ πάσχα ἑωρτάσθη τῇ 22 ἀπριλίου, ὡς ἔδει, καὶ ὅτι οὐδεμία παρεισέδυσε «πλάνη τῆς πασχαλίας καὶ τῶν νηστειῶν» ἢ «διαστροφὴ περὶ τοῦ πάσχα»).

Ἀλλὰ λεπτομερὴς ἔρευνα περί τε τοῦ σαββάτου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ τίρονος ὡς καὶ τῆς κυριακῆς τῆς ὀρθοδοξίας ἄλλου χρόνου, μᾶλλον δὲ ἄλλου φύλλου καὶ οὐχὶ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἐστὶν ἀντικείμενον.

*

Πρὸ τῆς Θ΄ ἑκατονταετηρίδος ἡ πρώτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν ἦν καθωσιωμένη εἰς τιμὴν τῆς μνήμης Μωϋσέως, Ἀαρὼν καὶ Σαμουὴλ τῶν προφητῶν, ὧν ποιοῦνται μνείαν τὰ δύω πρῶτα προσόμοια τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ τᾶς ἑορτῆς καὶ ἓν ἐν τῇ λιτῇ, καθὼς καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας τὸ καὶ τὸν θεσβίτην Ἠλίαν ἀναφέρον. Ὁ κατὰ τὸν ὄρθρον ψαλλόμενος κανὼν ἔργον ἐστὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ· τὰ θεοτόκια δ' αὐτοῦ, ἀναφέροντα ἐγκαίνια «τοῦ φωτοειδοῦς τεμένους τῆς Θεοτόκου» καὶ ἐγκώμια τοῦ ταύτης ἱεροῦ ναοῦ, τοῦ «καταλαμπομένου ταῖς ἀκτῖσι τοῦ νοητοῦ φωτὸς», μαρτυροῦσι καὶ ταῦτα ὅτι ἡ μεγάλη τῆς ὀρθοδοξίας ἑορτὴ πανδήμως ἤγετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν.

Γνωστὸν ὅτι μετὰ τὸν ὄρθρον τῆς κυριακῆς ἐξερχόμενοι εἰς ὡρισμένον τόπον οἱ πιστοί, κατὰ τὸ τυπικόν, ἐλιτάνευον, ψαλλομένου κανόνος ἰδίου κατὰ τῶν εἰκονομάχων πατριαρχῶν, μάλιστα δὲ κατὰ Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Γραμματικοῦ. Μετὰ τὸν κανόνα ἀνεγίνωσκον τὸ Συνοδικὸν τῆς ὀρθοδοξίας ἀναθεματίζον πάντας τοὺς εἰκονομάχους, καὶ διαιωνίζον τὴν μνήμην τῶν ὀρθῶς δοξαζόντων. Τὸ μέγα τοῦτο ἔγγραφον, τὸ τοσαύτας ὑποστὰν κατὰ καιροὺς προσθήκας, δέον 'να μελετηθῇ συντονώτερον ἐρευνωμένων παλαιοτάτων κωδήκων, ὅπως, ἀνακαθαιρόμενον, παραδείξῃ τὴν πρώτην αὐτοῦ μορφὴν, διδαχθῶμεν δ' οὕτω ποῦ καὶ πότε προσετέθησαν αἱ εὐφημίαι καὶ οἱ πολυχρονισμοὶ ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν, μέχρι καὶ τῶν μητροπολιτῶν Παλαιῶν Πατρῶν· διότι καὶ τὰ τούτων ὀνόματα φέρονται ἐν τῷ ἐκδεδομένῳ Τριῳδίῳ, κατ' ἀντίγραφον ληφθὲν βεβαίως, ἐν καιρῷ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τούτου, ἀπὸ ναοῦ τινὸς τῶν Πατρῶν.

Ὁ κανὼν ὁ ψαλλόμενος πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Συνοδικοῦ ἐπιγράφεται «ποίημα τοῦ ἁγίου πατρὸς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου», οὐχὶ βεβαίως τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλου· διότι ἐκεῖνος ἔλιπε τὸν κόσμον δέκα καὶ ἑπτὰ ἔτη πρὸ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων.

*

Πολλὰς ἡμῖν χορηγεῖ σκέψεων ἀφορμὰς τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν (ἐπὶ Σωφρονίου Β΄) σιγίλλιον, κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1777 διατάξαν κατὰ πρῶτον τὴν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τελεσιν λειτουργίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς καὶ μνημοσύνου μετὰ κολύβων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν των ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένων πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
1948 П. Ц-726976